

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу
Чугунова Валерія Ігоровича
на тему «Бюджетна політика суспільного розвитку»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Актуальність теми.

Бюджетна політика є вагомим інструментом реалізації стратегічних цілей суспільного розвитку. Підвищення дієвості бюджетної політики, її адаптивності до суспільних процесів на сучасному етапі обумовлює необхідність поглиблення дослідження теоретико-методологічних засад формування та реалізації бюджетної політики. Формування обґрунтованої бюджетної архітектури надасть можливість реагувати на вплив ендогенних та екзогенних факторів, зміни зовнішньоекономічної кон'юнктури, зберігаючи відповідні бюджетні параметри цілісного економічного розвитку та забезпечити стійкість та динамічну збалансованість бюджетної системи. З метою посилення впливу бюджетної політики на суспільний розвиток потрібно вживати заходи, спрямовані на підвищення рівня ефективності використання бюджетних коштів, бюджетної результативності, удосконалення міжбюджетних відносин, здійснення дієвого державного фінансового контролю. Вагомим є забезпечення відповідного рівня соціально-економічного розвитку суспільства, що реалізується через дієві фінансово-бюджетні інститути та механізми. Ефективне та результативне використання бюджетних коштів залишається однією з важливих проблем планування та виконання бюджету в умовах обмежених бюджетних ресурсів.

Вищезазначене свідчить про актуальність та своєчасність дисертаційної роботи Чугунова Валерія Ігоровича.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету: «Фінансова стратегія суспільного розвитку» (номер державної реєстрації 0118U000047), «Фінансово-бюджетна стратегія економічного зростання» (номер державної реєстрації 0119U100577), «Фінансова політика соціально-економічного розвитку країни» (номер державної реєстрації 0121U100344).

3. Ступінь обґрунтованості основних положень і висновків, сформульованих в дисертації.

Сформульовані Чугуновим В.І. основні положення і висновки обґрунтовані достатньою кількістю наукових положень та підтверджені науковими результатами. Здобувачем досягнуто основну мету дослідження – розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень бюджетної політики як інструменту забезпечення розвитку суспільства, підвищення інституційної спроможності фінансово-бюджетної та соціально-економічної системи країни.

4. Достовірність основних наукових положень, висновків проведених наукових досліджень та одержаних результатів.

Достовірність результатів дослідження, висновків і рекомендацій, які містяться в дисертаційній роботі в цілому є достатньою. Наукова проблема досліджена автором, базується на аналізі законодавчих та нормативно-правових актів з питань формування бюджетної політики, статистичних та аналітичних матеріалів органів державного управління, наукових працях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів.

Наукові положення, результати, висновки дисертаційного дослідження підтверджуються публікаціями у наукових виданнях та їх оприлюдненням на наукових конференціях. Опубліковано 12 наукових праць, у тому числі 4 статті у наукових фахових виданнях, одна стаття у наукових виданнях країн

Європейського Союзу, 7 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій, загальним обсягом 4,0 друк. арк.

Аналіз дисертаційної роботи, розроблених і представлених в ній наукових положень дозволяє зробити висновок про достатній ступінь їх обґрунтованості згідно встановлених вимог та відповідність дисертації Чугунова В.І. освітньої-науковій програмі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

5. Новизна основних наукових положень, висновків, проведених наукових досліджень та одержаних результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розкритті сутності бюджетної політики як складової системи державного фінансового забезпечення суспільного розвитку, що ґрунтуються на інституційних засадах адаптивної бюджетної архітектоники з урахуванням відповідного рівня стійкості, динамічної збалансованості бюджету, виходячи з економічної циклічності та пріоритетів соціально-економічного розвитку країни, дієвості діяльності головних розпорядників бюджетних коштів, державного фінансового контролю та аудиту, що сприятиме підвищенню результативності використання бюджетних коштів в умовах обмеженості державних фінансових ресурсів. У дисертації удосконалені підходи щодо формування бюджетної політики у системі інституційного середовища суспільства, підходи щодо посилення взаємозв'язку перспективного бюджетного планування з пріоритетними напрямками соціально-економічного розвитку країни.

Значним доробком автора є розвинуті положення щодо підвищення результативності програмно-цільового методу планування видатків бюджету.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розкритті сутності бюджетної політики як складової системи державного фінансового забезпечення суспільного розвитку, розробці та реалізації бюджетної політики як

інструменту розвитку суспільства, підвищення інституційної спроможності фінансово-бюджетної та соціально-економічної системи країни.

Наукові результати, висновки дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність Секретаріату Кабінету Міністрів України при підготовці проєктів нормативно-правових актів з питань розробки та реалізації бюджетної політики, у навчальному процесі Державного торговельно-економічного університету.

7. Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації

Аналіз змісту анотації та основних положень тексту дисертаційного дослідження Чугунова Валерія Ігоровича свідчить про їхню повну ідентичність в частині формулювання теми, об'єкту, предмету, завдань, положень, новизни, висновків до розділів, загальних висновків. Загалом зміст анотації відтворює інформацію про методологію дослідження, способи аргументації положень, основні ідеї тексту, викладені стилю. Дисертація відповідає вимогам, встановленим Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

8. Структура дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, показано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, сформульовано мету і завдання дослідження, наведено наукову новизну одержаних результатів, показано практичне значення отриманих результатів, апробацію результатів дослідження та публікації.

У першому розділі «Теоретичні засади формування бюджетної політики суспільного розвитку» розкрито економічну сутність бюджетної політики суспільного розвитку, бюджетне регулювання у системі фінансового забезпечення економічного зростання, узагальнено досвід формування та

здійснення бюджетної політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою.

У другому розділі «Становлення системи бюджетного регулювання суспільного розвитку України» досліджено розвиток інституційних засад системи бюджетного регулювання, формування доходів бюджету у системі бюджетного планування, бюджетні видатки як складова фінансового забезпечення суспільного розвитку.

У третьому розділі «Напрями бюджетної політики у системі суспільного розвитку України» визначено основні напрями бюджетної політики суспільного розвитку, бюджетне перспективне планування.

Висновки дисертації містять узагальнені результати дослідження щодо теоретичних засад та механізмів формування бюджетної політики суспільного розвитку.

9. Окремі дискусійні питання та зауваження.

Відзначаючи позитивні сторони роботи, слід звернути увагу на певні зауваження та дискусійні положення, а саме:

1. У дисертації зазначено, що пріоритетними завданнями бюджетної політики країни в умовах інституційних перетворень є створення умов для макроекономічної стабілізації економіки (с. 32). Однак, важливо було б більш поглиблено розкрити пріоритетні завдання бюджетної політики країни в умовах інституційних перетворень.

2. У дисертаційному дослідженні визначено, що на сучасному етапі вдосконалення фінансово-бюджетних відносин посилюється необхідність розвитку системи бюджетного планування та підвищення ефективності бюджетних видатків. (с. 48). Разом з тим, важливим було б приділити більше уваги напрямам підвищення ефективності бюджетних видатків.

3. Автором зазначено, що бюджетна політика як складова державного регулювання суспільного розвитку є сукупністю фінансових відносин, інституційного забезпечення щодо формування та використання бюджетних

коштів, спрямованих на досягнення фінансово-економічної збалансованості, результативності економічних перетворень. (с. 95). Проте, доцільним було б більш розгорнуто показати напрями та механізми формування та використання бюджетних коштів, спрямованих на досягнення фінансово-економічної збалансованості.

4. У дисертаційній роботі визначено, що посилення впливу бюджетного планування видатків на виконання завдань суспільного розвитку залежить від дієвості забезпечення бюджетного процесу (с. 126). Разом з тим, на нашу думку, було б доцільним більш поглиблено розкрити механізми підвищення дієвості забезпечення бюджетного процесу.

5. У дисертаційному дослідженні зазначено, що розвиток суспільства зумовлює необхідність відповідних інституційних змін у взаємовідносинах між учасниками бюджетного процесу та підвищення ефективності бюджетної політики у системі державного регулювання економіки (с. 169). Водночас, слід було б приділити більше уваги напрямам підвищення ефективності бюджетної політики у системі державного регулювання економіки.

Разом із тим, висловлені зауваження мають переважно дискусійний характер і не знижують загалом достатньо високого теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи.

10. Загальний висновок та відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Чугунова Валерія Ігоровича на тему «Бюджетна політика суспільного розвитку» є актуальною за змістом, логічно структурованою, містить наукову новизну та практичну цінність. Тема і зміст дисертації відповідають спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»).

Дисертаційна робота не містить ознак порушення академічної доброчесності. Наукові положення, що містяться в дисертації та виносяться на захист, отримані здобувачем особисто. Опубліковані наукові праці за

матеріалами дисертаційної роботи відображають зміст дисертації та результати наукового дослідження. Основні положення дисертації обговорені на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

Підсумовуючи, слід зазначити, що рецензована дисертація «Бюджетна політика суспільного розвитку» є завершеною науковою працею, яка відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40, вимогам освітньо-наукової програми, яку завершив здобувач, вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44. Наведені у рецензії зауваження не знижують наукового рівня і загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Загалом дисертаційна робота на тему «Бюджетна політика суспільного розвитку» заслуговує на позитивну оцінку, а її автор – Чугунов Валерій Ігорович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

РЕЦЕНЗЕНТ:

Професор кафедри фінансів
Державного
торговельно-економічного університету,
доктор економічних наук, професор

Валентина МАКОГОН

